

Kelj fel, kelj fel, fényes nap

Mai énekünk története ismét sok érdekességet tartogat. Bár a *Kelj fel, kelj fel, fényes nap* (EÉ 265) strófái három különböző költeményből származnak, a sikeres válogatás eredményeképpen teljes gondolati egységet érzünk a versszakok között.

A *Sonne der Gerechtigkeit* (EG 263) hét versszakából énekeskönyvünk hat strófát közöl Dóka Zoltán fordításában.

Christian David (1691–1751), akinek az 1. (és a kihagyott, eredetileg 6.) versszakot köszönhetjük, Morvaországban született; a pietizmus hatására evangélikus lett, és ébredési prédikátorként működött. 1722-ben ő vezette a Cseh Testvérek egyik menekültcsoportját Szászországba. *Zinzendorf* gróf mellett a Herrnhuti Testvérgyülekezet alapítója és egyik legeredetibb munkatársa; később misszionáriusként dolgozott többek között Grönlandon és Észak-Amerikában.

Christian Gottlob Barth (1799–1862) írta a 2., 4. és 5. versszakot. Először Württembergben volt lelkész, majd íróként tevékenykedett; a missziót ő is fontos feladatának tartotta. A Calwer Kiadó alapítója.

Johann Christian Nehring (1671–1736) a harmadik szövegíró: tőle származik a 3. és a 6. versszak. Orvostudományt és teológiát hallgatott; rektorként és lelkészként is tevékenykedett. Magas képzettsége lehetővé tette, hogy több tudományágban is publikáljon. Barátságot ápolt *H. Francke* és *J. A. Freylinghausen* pietista költővel.

Az ének mai alakja – a különböző évszázadokból származó versszakok válogatása és a dallam hozzá rendelése – *Otto Riethmüller* (1889–1938) lelkésztől származik, aki a Hitvalló Egyház (Bekennende Kirche) tagja volt, és ifjúsági vezetőként is dolgozott. Tevékenysége nagy jelentőségű a latin himnuszok fordítása és a Cseh Testvérek énekeinek átdolgozása terén, valamint énekeskönyvek kiadójaként is. Énekünk az ő jóvoltából az *Ein neues Lied* című ifjúsági énekeskönyvben jelent meg 1932-ben.

Az eredetileg egy 15. századi kéziratban található dallam kezdetben világi dalhoz kapcsolódott (*Der reich Mann war geritten aus*); 1556-ban Nürnbergben jelent meg először nyomtatásban, egy népdalgyűjtemény részeként. Tíz évvel később a Cseh Testvérek a *Mensch, erheb dein Herz zu Gott* énekszöveggel kapcsolták össze.

Az ének népszerűsége Rietmüller szerencsés dallamválasztásának köszönhető. A pregnáns, szinte indulószerű ritmus és a hármas hangzatra épülő, négysoros dúr dallam – a szövegből messzemenően következő – erőt sugároz.

A *Segíts, Urunk* záradék a dallam miatt került a versszakok végére. Ezáltal az ének az ősi – *Kyrieleis* végződésű – leis-énekekkel tűnik rokonnak.

Végül a számos bibliai utalás közül a nyitó képet emeljük ki: „*De fölragyog majd az igazság nap ja számotokra, akik nevémet félitek, és sugarai gyógyulást hoznak.*” (Mal 3,20)